

Oikaisuvaatimus kunnanhallituksen päätökseen 5.2.2024 § 28 (ohm. 50)

Kunnanhallitus 11.03.2024 § 57
64/00.02.01/2024

Lumijoen kunnan viranhaltijat Sari Koivisto ja Marja Tolkkinen ovat tehneet yhteisen oikaisuvaatimuksen kunnanhallituksen 5.2.2024 (§ 28) antamasta lomautuspäätöksestä niiltä osin, kun lomautus koskee kunnan opetushenkilöstöä ja varhaiskasvatuksen opettajia.

Oikaisuvaatimuksessa on vaadittu, että:

- 1. lomautukset tulee kumota niiltä osin, kun se koskee kunnan opetushenkilöstön ja varhaiskasvatuksen opettajien lomauttamista, koska päätöksen täytäntöönpanoa ei voida toteuttaa lainsäädännön ja määräysten mukaisesti.*
- 2. päätöksen täytäntöönpano tulee välittömästi kieltää siihen saakka, kunnes asia on ratkaistu lainvoimaisella päätöksellä.*

Oikaisuvaatimus on pykälän oheismateriaalina.

Lumijoen kunnan vuoden 2024 talousarvio sekä suunnitelmavuodet 2025 ja 2026 ovat merkittävästi alijäämäisiä johtuen suurista valtionosuusleikkauksista. Turvatakseen jatkossakin kuntalaisilleen lakisääteiset palvelut, on kunta pakotettu sopeuttamaan talouttaan ja vähentämään kustannuksiaan. Lumijoen kunnalla on siten taloudelliset ja tuotannolliset perusteet lomautuksiin osana kunnan talouden tasapainotusohjelmaa.

Työnantajalla eli kunnalla on oikeus lomauttaa viranhaltija lomauttamisen edellytysten täytyessä. Myös opettaja ja varhaiskasvatuksen opettaja voidaan lomauttaa kunnallisen yleisen virka- ja työehtosopimuksen ja kunnallisen viranhaltijalain mukaisin perustein ja menettelytavoin.

Kunnanhallitus ja johtavat viranhaltijat ovat lomautusten suunnittelussa huomioineet kunnan lakisääteisten veloitteiden hoitamisen eikä näistä tulla poikkeamaan lomautusten aikana. Henkilöstön kuulemistilaisuuksissa ja yhteistoimintaelimen kokouksissa on todettu, että lomautukset tullaan toteuttamaan siten, että varhaiskasvatuksessa huolehditaan henkilömitoituksesta ja perus- ja esiopetuksessa oppilaat saavat opetussuunnitelman mukaista opetusta lainsäädännön ja normien mukaisesti. Näiden ohjeistusten pohjalta sivistysjohtaja-rehtori ja varhaiskasvatusjohtaja ovat laatineet alustavat lomautussuunnitelmat.

Lomautuksien ajankohdaksi on päätetty 5.2.-31.12.2024. Koulun lukuvuosisuunnitelman 2024–2025 ja varhaiskasvatuksen toimintakaudensuunnitelman 2024–2025 laadinnan jälkeen tarkentuu lomautusten yksityiskohtaisempi aikataulu; näin voidaan huomioida joustavasti erilaiset muuttuvat tilanteet, oppilaiden ja lasten etu sekä henkilökunnan riittävyys ja työhyvinvointi.

Perusopetuksen osalta alustavissa lomautussuunnitelmissa on kiinnitetty huomiota perusopetusasetuksen 852/1998 1 luku 2 § kohtaan, jonka mukaan luokkakokomaksimit on säädetty vain erityisopetuksessa, joten kunnan lomautusten ajaksi opetusryhmät voidaan tilapäisesti muodostaa niin, että lomautuspäivien työsuunnitelmat voidaan laatia opetusryhmien koot huomioon otettavaksi ja opetusryhmät voidaan muodostaa tilapäisesti uudelleenlaisiksi kokonaisuuksiksi niin, että toiset opettajat tosiasiallisesti pystyvät huolehtimaan virkaehtosopimuksen mukaisesti toisen opettajan tunneista. Opetusryhmät toimivat lähtökohtaisesti omissa luokkatiloissaan tai milloin se fyysisesti ja pedagogisesti on mahdollista, ryhmät voidaan yhdistää samaan opetustilaan esimerkiksi hyödyntämällä hirsikoulun yhdistettäviä opetustiloja ja kunnan liikuntahallia. Yleisesti opettajien osalta noudatetaan lomautuspäivien aikana samaa käytäntöä kuin normaalisti virkaehtosopimuksen mukaisen oman oppitunnin kanssa samanaikaisesti toisen opettajan luokasta huolehtimisessa pois lukien 30 %:n korvaus oman ylityötunnin mukaan (OVTES Osio A, Yleinen osa, 22 § 1 mom; KVTES, luku VIII, 1 § 1 mom.).

Alustavien lomautussuunnitelmien mukaisesti opetushenkilöstön lomautuspäivät kohdistuvat viidelle varsinaiselle opetuspäivälle (työviikon lyhennyksenä), yhdelle viikonlopulle (lauantai ja sunnuntai) ja kolmelle VESO-päivälle. Oppilaiden työpäiviin kohdistuvat lomautuspäivät toteutetaan KVTES:n VIII luvun 1 §:n 1 momentin sovellusohjeen mukaan järjestämällä opetus opetussuunnitelman mukaan huomioiden opetuslainsäädännöstä tulevat oppilaiden oikeudet ja työturvallisuusmääräykset. Edellä mainittujen päivien opetuksen järjestyksestä tehdään suunnitelmat osana lukuvuoden 2024–2025 koulun työsuunnitelmaa sivistysjohtaja-rehtorin toimesta.

Lomautusten ajankohtaa suunniteltaessa kunnanhallitus kehottaa perusopetuksen osalta kohdentamaan lomautuksia esimerkiksi oppilaiden TET-jaksoille sekä erilaisille teema- ja tapahtumapäiville. Lisäksi alustavissa lomautussuunnitelmissa on otettu huomioon, että koulunkäynninohjaajien ja opettajien lomautukset eivät toteudu samanaikaisesti, joten koulunkäynninohjaajien työpanos aikuisena läsnäolijana opetustilanteessa on käytössä opetushenkilöstön lomautusten aikana.

Lumijoen kunnan alustavilla lomautussuunnitelmillä on nimenomaan taattu, että oppilaat saavat lomautuksen aikana perusopetuslain 30 §:n tarkoittamaa opetussuunnitelman mukaista opetusta perusopetusasetuksen 1 §:n mukaisen henkilökunnan antamana. Oikaisuvaatimuksessa mainitaan, että *opettajat eivät voi taata lomautustilanteessa oppilaiden turvallisuutta*; kuitenkin perinteisistä toimintamalleista joudutaan poikkeamaan myös muulloin erilaisissa tilanteissa, kuten opettajan lyhytaikaisessa hänen itsensä tai hänen lapsensa sairaustapauksissa tai opettajan/luottamusmiesten koulutuspäivien aikana. Tuolloinkin perusopetuksessa on pystytty takaamaan perusopetuslain 30 §:n tarkoittama opetussuunnitelman mukainen opetus sekä YK:n lastenoikeuksien sopimuksen toteutuminen.

Lukuvuosittaisessa opetussuunnitelmassa määrätään opetuksen yleisestä järjestämisestä, oppitunneista ja opetuksen yhteydessä järjestettävästä muusta toiminnasta sekä työajoista ja muista tarpeellisista opetuksen järjestämiseen liittyvistä asioista. Opetussuunnitelmassa mainittuihin tavoitteisiin pyritään lukuvuositasolla. Tavoitteiden toteutumista arvioidaan lukuvuositasolla sekä keväällä 2024 että keväällä 2025 lukuvuosisuunnitelman arvioinnin ja oppilasarvioinnin yhteydessä. Opetussuunnitelman toteutumista ei siten arvioida yksittäisten päivien osalta vaan lukuvuositasolla.

Myös varhaiskasvatuksen ja esiopetuksen osalta lomautusten aikana tullaan noudattamaan voimassa olevia lakeja ja säädöksiä sekä kunnan velvoitteita kuten varhaiskasvatuksessa lakisääteinen henkilöstömitoitus. Lumijoen kunnan varhaiskasvatuksessa noudatetaan varhaiskasvatus- ja esiopetussuunnitelmaa päivittäisessä toiminnassa ja huomioidaan ensisijaisesti lapsen etu kaikessa päätöksenteossa. Tästä ei tulla poikkeamaan lomautustenkaan aikana.

Sivistys- ja hyvinvointilautakunta on 22.2.2024 kokouksessaan (§ 18) päättänyt lakkauttaa kunnan avoimen varhaiskasvatuksen 1.4.2024 alkaen, jolloin sieltä siirtyvän kahden vakituisen työntekijän työpanosta voidaan hyödyntää lomautuksien aikana päiväkodin muissa lapsiryhmissä. Kesäkaudella varhaiskasvatuksessa hyödynnetään myös koulunkäynninohjaajien resurssia. Lisäksi kunnanhallitus toivoo varhaiskasvatuksen asiakkailta joustavuutta esimerkiksi kesällä ja vanhempien loma-aikoina, jolloin lomautuksien järjestely voisi helpottua. Alustavien lomautussuunnitelmien mukaisesti varhaiskasvatuksen opettajien lomautuspäivät kohdistuvat kahdeksalle varsinaiselle työpäivälle (esim. työviikon lyhennyksenä) ja yhdelle viikonlopulle (lauantai ja sunnuntai). Varhaiskasvatuksen osalta osa lomautuspäivistä voidaan kohdistaa kesäkaudelle, jolloin toiminta varhaiskasvatuksessa on supistetumpaa ja lomautusten järjestäminen helpompaa.

Hallinnon (sivistysjohtaja-rehtori, varhaiskasvatusjohtaja, apulaisjohtaja, vararehtori ja koulusihteeri) lomautus toteutetaan eri ajankohtana kuin opettajien ja varhaiskasvatusopettajien lomautus, jotta yksiköstä vastaava esimies on opettajien ja varhaiskasvatusopettajien lomautusajankohdat vastaamassa turvallisesta lomautuksen toteutuksesta.

Oikaisuvaatimuksessa todetaan, että *Lääninhallituksen antamien päätösten mukaan lomautusten täytäntöönpano on jokseenkin poikkeuksetta johtanut lainsäädännön vastaisesti järjestettyyn opetukseen*. Kuitenkin korkeimman hallinto-oikeuden ratkaisujen mukaan (esim. KHO 2009:33, KHO 25.8.2010 T. 1939) opetushenkilöstön lomauttaminen ei sinänsä ole perusopetuslain tai muunkaan kuntien opetustoimintaa sääntelevän lainsäädännön vastaista. Kunta voi yleisen virka- ja työehtosopimuksen VIII luvun 1 §:n nojalla päättää opetushenkilöstön lomauttamisesta. Mahdollisuus opetushenkilöstön tai varhaiskasvatushenkilöstön lomauttamiseen ei

kuitenkaan vaikuta kunnan velvollisuuteen huolehtia siitä, että perustuslakiin, perusopetuslakiin, varhaiskasvatuslakiin ja näiden nojalla annettuihin alempiasteisiin säännöksiin kirjatut opetukseen tai varhaiskasvatukseen osallistuvan oikeudet toteutuvat lomautuksesta huolimatta.

Hallinto-oikeuksien ja KHO:n lomautusasioita koskevissa päätöksissä sekä ratkaisuissa on todettu, että opetushenkilöstön lomautus ei sinänsä ole perusopetuslain tai muutoinkaan kuntien opetustoimintaa koskevan lainsäädännön vastaista. Perusteluissa on kiinnitetty huomiota ohjeisiin, lomautuspäivien sijoitteluun ja opetuspäivien suunnitteluun. Lumijoen kunnan oppilaiden ja varhaiskasvatuksen piirissä olevien lasten lakisääteiset oikeudet huomioon ottamalla, huolellisella suunnittelulla, lomautuspäivien sijoittamisella ja riittävällä ohjeistuksella opetus ja varhaiskasvatus voidaan myös lomautuksen aikana järjestää sitä koskevan lainsäädännön mukaisesti.

Siten voimassa oleviin lakeihin vedoten ei voida väittää, että opetus-, esiopetus- ja varhaiskasvatushenkilöstön ja yksittäisten opettajien tai varhaiskasvatusten opettajien lomauttaminen olisi perusopetus- tai varhaiskasvatuslain tai muunkaan kunnan opetustoimintaa tai varhaiskasvatusta säätelevän lainsäädännön tai YK:n lapsenoikeuksien sopimusten vastaista. Ennen lomauttamispäätöksen tekemistä on asianmukaisesti arvioitu suunniteltujen toimenpiteiden vaikutusta kunnan lakisääteisten toimintojen takaamiseksi ja, että opetus- ja varhaiskasvatuslakien mukaiset oikeudet tulee turvatuksi myös lomautusten aikana.

Ohm. 50	Oikaisuvaatimus 21.2.2024
Esittelijä	Kunnanjohtaja Karsi-Ruokolainen Paula
Päätösehdotus	Kunnanhallitus päättää hylätä oikaisuvaatimuksen esittelytekstissä kuvatuin perustein.
Päätös	Kunnanhallitus hylkäsi oikaisuvaatimuksen esittelytekstissä esitetyin perustein.